

k výstave
október 2002 – marec 2003

PREMENY DREVA

O rôznych druhoch dreva a jeho ďalších životoch

Neusporiadané úvahy o dreve, z ktorých potom vznikla výstava ako tretia z cyklu “materiálových” výstav.

Položili sme si otázky: Čo je to drevo? Strom? Materiál na úžitkové i umelecké predmety? Áno, aj... ale to na definíciu dreva nestačí.

Na našej výstave by sme chceli odhaliť (aj skryté) vlastnosti dreva, aby sme zistili jeho úžasné možnosti a variabilitu.

Ide o ozvláštnenie dreva vo všetkých formách a pochopenie jeho jedinečnosti ako materiálu.

Drevo má neuveriteľne veľa podôb a dokáže sa premeniť na čokoľvek... a nedá sa ničím nahradiť... Uff, široká téma!

Výstava má viacero kapitol:

1) ČO JE TO DREVO?

Drevo dokáže vyrobiť iba strom.

Kde všade rastú stromy?

Stromy rastú v lese...

LES

Les je plný záhad...

prepletené korene, pne i konáre evokujú predstavu rôznych strašidiel a škriatkov .

Stromy rastú v parku...

PARK

je príjemné miesto na oddych a meditáciu.

Stromy rastú v záhrade...

ZÁHRADA

je veselá a užitočná a prináša plody.

Strom je známym spojením neba a zeme. Korunou sa dotýka neba a koreňmi je silno zapustený do zeme.

Stromy majú svoju vlastnú symboliku: VRBA – symbol smrti, LIPA – dlhovekosť, odvracia blesky, JABLOŇ – biblický strom – strom poznania, BOROVIKA – strom života, CÉDER – odolnosť, CYPRUS – spojenie s podsvetím atď.

2) VITAJTE V STROME

Skúsme sa zmenšiť a vstúpiť do stromu. Vcítiť sa doň. Počúvajme jeho dych a rôzne iné zvuky...

Celá miestnosť predstavuje vnútro stromu, všetko je v nadmerných veľkostiach.

ZVUKY: dýchanie, šumenie, vízganie, vrtenie, šepkanie

3) PREMENY ZAKLIATE V DREVE

Načo nám je drevo? Čo je v dreve ukryté?

KELTSKÝ STROMOKRUH

Kelti mali posvätnú úctu k stromom. Kým ich vyrúbali, odprosili ich. Porovnávali stromy a ľudí a vytvorili horoskop podľa stromov.
Nájdite svoj strom!

LETOKRUHY

Drevo sa môže premeniť na všeličo -na úžitkové predmety, umelecké artefakty, na papier, ale aj na popol...Premena je pokračovanie života stromu.

4) DREVENÁ MINULOSŤ

Ako využívali drevo naši predkovia? Sprevádzalo ich celý život. Od narodenia (kolíska) cez detstvo (hračky) po dospelosť (dom), svadbu (kostol), zábavu (hudobné nástroje), až po smrť (križ).

DREVÁREŇ – (dielňa tatka Gepetta) s ukážkou nástrojov na spracovanie dreva, polienko, v ktorom je ukrytý Pinoccio, odrezky, stružlinky, piliny. Práve tu je priestor pre deti, aby si vyskúšali svoju zručnosť a fantáziu. Napr. výroba príveskov (odrezky, šmirgel, lep, masť a šnúrky)

5) DREVENÁ GALÉRIA

Priestor pre diela a dielka študentov ŠUV (Škola úžitkového výtvarníctva), odbor dizajn a tvarovanie dreva (pedagógovia Marián Mudroch a Marián Huba). Ponúkajú:
Premeny, zmeny, zámery

Materiálové zámery (drevená žiarovka, drevené srdce, drevená píłka)

Prekvapivé premeny

Kombinácia materiálov

Hybridy

Paradoxy

DREVO HOVORÍ SAMO.

TREBA LEN OTVORIŤ SRDCE A POČÚVAŤ.

JE TU VŠAK JEDEN HÁČIK: NESMIE BYŤ Z DREVA!

(Tomáš Janovic)

UŽ VIETE, ČO JE TO DREVO?

DREVO JE VŠETKO, NA ČO SA DOKÁŽE PREMENIŤ!

Predkladá **Eva Čárska**, autorka námety, spoluautorka scenára a dramaturgička pri príležitosti otvorenia výstavy **PREMENY DREVA**

Scenár: **Zdenka Marková**

Výtvarník: **Peter Janků**

POROVNAJTE S VÝSTAVOU!

PREMENY DREVA

Nové úvahy nad výstavou o dreve

Čo je to drevo?

Strom.

Materiál na úžitkové i umelecké predmety...

Áno, ale to k definícii dreva nestačí.

Na našej výstave sa pokúsime odhaliť (i skryté) vlastnosti dreva, aby sme zistili jeho úžasné možnosti a variabilitu.

Ozvláštnenie dreva vo všetkých formách.

Drevo sa nedá ničím nahradiť. (umelá hmota je nanič)

Kapitoly výstavy.

1.) LES, PARK, ZÁHRADA.

Tri rozdielne časti, v každej iná atmosféra

a.) tmavý les (ihličnatý)

prepletené korene, vypílený strom s letokruhmi, viaceré stromy svojimi koreňmi, konármi a koreňmi evokujú predstavu rôznych strašidiel a škriatkov (pozri Klimtová)

b.) polotmavý park (aj s lavičkou)

príjemné miesto na oddych a meditáciu

c.) svetlá záhrada (kvitnúca?, s plodmi?)

veselá a užitočná

(všetky štyri ročné obdobia)

Rôzne druhy stromov - a.) jedľa, smrek, borovica, dub, buk, breza, javor, osika,

b.) lipa, platan, vrbá, c.) jabloň, hruška, orech, čerešňa.

V tejto časti bude dôležitá farba dreva a kôra.

Vôňa - vybrané stromy bude možné ovoňať!

(navŕtaný uzavretý otvor)

Hmat – ešte vytypovať

Symbolika vybraných stromov.

Listy v koši, ktoré sa pridávajú na stromy?

TEXTY:

DREVO JE MATERIÁL, KTORÝ DOKÁŽU VYTVORIŤ IBA STROMY.

STROM JE ZNÁMYM SYMBOLOM SPOJENIA ZEME A NEBA.

(strom po celej výške, na ktorom nerozoznať kde sú korene a kde sú konáre, pretože rastú obidvomi smermi)

KORENE zapustené v zemi, VETVY (KORUNA) v oblakoch

STROMY RASTÚ najmä :

V LESE, ktorý sa často vďaka našej fantázii môže premeniť na strašidelný.

V PARKU, ktorý je miestom oddychu a príjemných chvíľ.

V ZÁHRADE, ktorá je pekná a užitočná.

KDE EŠTE RASTÚ STROMY?

SVET S DREVOM JE krajší - mäkší, teplejší, voňavejší.

AKÁ JE TÁTO VÔŇA?
SO ZAVRETÝMI OČAMI NAHMATAJTE:....
KAŽDÝ STROM MÁ SVOJU SYMBOLIKU
VRBA – symbol smrti
LIPA – dlhovekosť, odvracia blesky
JABLOŇ – biblický strom – strom poznania
BOROVICA – strom života
CÉDER – odolnosť
CYPRUS – spojenie s podsvetím
DUB, BUK, JEDĽA, SMREK

2.) VITAJTE V STROME

Celá miestnosť predstavuje vnútro stromu, všetko je v nadmerných veľkostiach.
Pri vchode pozývacie gesto.
Točitéy rebrík, rôzne zákutia.
LETOKRUHY (pozdĺžne)
ČERVOTOČE
ZVUKY (*dýchanie*, šumenie, vĺzganie, vĺrtanie, šeptanie)
Pred vstupom by mala byť zábrana. Predtým ako vstúpime musíme objaviť zaklínadlo, aby nás strom pustil
Text vstúpte bude otočný.

TEXTY:

VSTÚPTE!

VITAJTE! AKO SA CÍTITE?

A AKO BY STE SA CÍTILI KEBY STE BOLI STROMOM?

ČO TO ZNAMENÁ, KEĎ TI POVEDIA, ŽE **SI DREVO**?

DOBRE POČÚVAJTE REČ STROMU.

(REČ STROMOV je tichá, ale keď dávame dobrý pozor, rozumieme!)

Čo hovorí tento strom????

3) ZAKLIATE V DREVE

NAČO NÁM JE DREVO?

KONFRONTÁCIE

PEŇ STROMU AŽ PO STROP

KAMENNÝ SĽP

STROMY ŽIJÚ: TANCUJÚ, CESTUJÚ

STROMY CÍTIA: SMEJÚ SA, PLAČÚ, SNÍVAJÚ

SEN STROMU

(strom sníva o tom, čím bude, keď vyrastie)

Polienka, PINOCCIO (postupne objavovanie ako na obrázku)

Polienka – oheň – popol (rozprávka bratov Grimmovcov)

Veľký peň s rôznymi kôrami, kde sa dajú robiť frotáže.

Opakujúce sa letokruhy – hra.

Veci z dreva v konfrontácii – materiállové zámery – Mudroch?

Deti ako polienka
POKRAČOVANIE ŽIVOTA STROMU.
ČO SA STALO S TÝMTO DREVOM?
KOĽKO ROKOV MAL TENTO STROM?
ČO MÔŽE BYŤ Z DREVA...(aj to čo nemôže!)
Z DREVA MÔŽE BYŤ VŠETKO!

4.) DREVENÁ MINULOSŤ

DOMINUJE VEĽKÁ LIPA
(pieseň starej lipy, čo všetko videla a zažila)
Náznak drevenej stavby, šindle
VODA – PLŤ - MLYN

PANEL S RÔZNYMI DRUHMI DREVA (p. Zahatňanský)
PANEL S HOROSKOPOM (kruhový)

HUDOBNÉ NÁSTROJE – STAČÍ DREVENÁ ZVONKOHRA –
RÔZNE DRUHY , FARBY A HRÚBKY DREVA
STROM Z RÔZNYCH PÍŠŤAL A FUJÁR?

DREVENICE, DREVENÉ KOSTOLY,
(Mohli by byť zväčšené v drevených ďalekohľadoch?, alebo ako maketka alebo
stavebnica?)
ZARIADENIE, ľudovo-umelecké výrobky?

DREVÁREŇ – spracovanie dreva –
Priestor na prácu s odrezkami (p. Zahatňanský) – kde?

5.) DREVENÁ GALÉRIA

Objekty
KOMPÁNEK, STRASSNER, DUŠA, ZIMKA, KAVAN, MUDROCH
Maľovanie na drevo
Matlovičová, Lipták

Janovic:
DREVO HOVORÍ SAMO.
TREBA LEN OTVORIŤ SRDCE A POČÚVAŤ.
JE TU VŠAK JEDEN HÁČIK: NESMIE BYŤ Z DREVA!

Haiku:
ČO ČLOVEK MUSÍ?
NA DREVO PLATIŤ LÁSKU.
VYDREVIŤ SI DUŠU.

JAVORY PLANÚ
AŽ ZAPALUJÚ KRÍDLA
LETIACICH VTÁKOV.

SMÚTOČNÁ VRBA
KRESLÍ PODOBU VETRA
HOCI ŠTETCA NEMÁ.

DOPLNOK:

Dielne pre deti:

malovanie na drevo,(s Ferom Liptákom)

drevené kombinácie - ako sa spolu znášajú rôzne materiály (s M. Mudrochom)